ods consulting group

GBD
Global
Business
Development

Pakistan'da Ekonomi ve Savunma Sanayii İnceleme Raporu

ANKARA MERKEZ OFİS
Kızılırmak Mah. Ufuk Üniversitesi Cad.
Next Level Loft Ofis
No: 4/44 Çankaya, **ANKARA** / TURKEY
+90 312 466 71 44

İSTANBUL OFİS
FSM Mah. Balkan Cad.
Just Work Ofis (Meydan AVM) No: 62A Ofis
No: 419 Ümraniye, **İSTANBUL** / TURKEY
+90 216 688 08 63

AVUSTURYA
+43 660 237 36 38
İTALYA
+39 338 422 50 93

RUSYA
+7 921 775 92 22
ABD
+1 310 987 52 52

odsdanismanlik.com / **ods.**consulting
info@odsdanismanlik.com

/**ods**danismanlik

PAKİSTAN

GSYİH (Milyon $)
303.9931

KBGSYİH ($)
1.541

Büyüme Oranı (%)
5,6

Nüfus
201,031,000

Yüzölçümü
881.913

Başkent
İslamabad

İlk olarak Pakistan'ın genel ekonomik durumu konu edinilecektir. Daha sonra Pakistan'daki savunma sanayii sektörü ele alınacaktır.

1. Pakistan'ın Ekonomik Panoraması ve Genel Bakış

GSYİH	312,6 milyar dolar (2018 tahmini)
Sektörler	%56 hizmet, %19 sanayi, %25 tarım
Reel GSYİH Büyüme Oranı	%5,4 (2018 tahmini)
Kişi Başı GSYİH	1.543 Dolar
Enflasyon Oranı (%)	%9,4 (Nisan 2019)
İşsizlik Oranı (%)	%5,8
Toplam Döviz Rezervleri	9,2 milyar dolar (Nisan 2019)
Yurt Dışındaki İşçi Sayısı	9 milyondan fazla
Yoksulluk Oranı	%12 sınırın altında, %50 sınırda
Toplam İhracat	23,1 milyar dolar
En Fazla İhracat Yapılan Ülkeler	AB ülkeleri, ABD, Çin, Afganistan, BAE
Toplam İthalat	52,1 milyar dolar
En Fazla İthalat Yapılan Ülkeler	Çin, BAE, Endonezya, ABD, Japonya
Para Birimi	Pakistan Rupisi (PKR) 1 Dolar=142 PKR (Nisan 2019)
Başlıca İhraç Ürünlerimiz	Haberleşme-ses,kayıt cihazları,makine/teçhizat,tekstil
Başlıca İthal Ürünlerimiz	Tekstil hammaddesi ve ürünleri, plastik mamuller, organik kimyasallar

Tablo 1: Pakistan'ın Ekonomik Panoraması, 2018 (Kaynak: T.C. Dışişleri Bakanlığı)

Pakistan Güney Asya'da yer almakta olup, doğusunda Hindistan, güneyinde Hint Okyanusu, güneybatısında İran, batı ve kuzeyinde Afganistan ile çevrilidir. Güneyinde yarı tropikal bir iklime sahip olan Pakistan'ın iç kesimlerinde ve yüksek kesimlerinde karasal iklim hâkimdir. Pakistan'ın başkenti İslamabad'dır. Başlıca şehirleri: Karaçi, Faysalabad, Haydarabad, Gujranvala, Lahor ve Peşaver'dir.

Pakistan, 1947 yılında bağımsızlığına kavuşarak İngiliz Hindistan'ından (British India) ayrı bir devlet haline gelmiştir. 1972 yılına kadar Batı Pakistan ve Doğu Pakistan (bugünkü Bangladeş) olmak üzere aralarında 1.700 km mesafe olan iki bölümden oluşan bir ülke olan Pakistan, Bangladeş'in bu tarihte bağımsızlığını ilan etmesiyle bugünkü sınırlarına kavuşmuştur.

Pakistan dünyanın en kalabalık ülkeleri arasında dokuzuncu sırada yer almaktadır. Resmi hesaplamalara göre Pakistan'ın nüfusu 2016 yılında 192,8 milyona ulaşmıştır. Ülkenin nüfus artış hızı aile planlama programlarının da katkısıyla 1980'lerin başında %3'ten 2006 yılında %2'ye düşürülmüştür. Bununla beraber ülkede son nüfus sayımı 1988 yılında yapıldığı için nüfus ile ilgili rakamların kesinliği şüphelidir.

Pakistan'da çalışabilir işgücü nüfusun %28'ini oluşturmaktadır. Nüfusun %50'si tarımda, %18'i imalat sektöründe çalışmakta ve %17'si de ticaretle uğraşmaktadır. İşsizlik oranı kentlerde %9, kırsal alanlarda %6 civarındadır.

Sindh bölgesinde hidrokarbon rezervleri geniş bir alana yayılmıştır. Belucistan'da doğal gaz rezervleri bulunmaktadır. Bununla beraber bölgede merkezi hükümetin kontrolü zayıftır ve yerel aşiret liderleri çıkarılan doğal gazdan daha fazla hak talep etmektedirler. Bölgede ruhsat sahibi olan bazı yabancı sermayeli şirketler Marri ve Bugti gibi aşiretlerin engellemeleri yüzünden olağanüstü hal ilan etmek zorunda kalmıştır. Belucistan'daki gaz taşıyan boru hatlarında, ülkenin diğer kesimlerinde de yapılan enerji kesintileri yüzünden sıklıkla arızalar meydana gelmektedir. Ülkede doğalgaz dışında az miktarda petrol, düşük kalitede kömür, demir, bakır, tuz ve kireçtaşı rezervleri mevcuttur.

Pakistan'ın ekonomik gelişiminde tarım sektörünün büyük payı vardır. Ülkede gayri safi yurt içi hasılanın yaklaşık %21'ini tarım sektörü oluşturmaktadır. Başlıca tarım ürünleri; pamuk, buğday, pirinç, şeker kamışı ve mısırdır.

Pakistan'ın endüstriyel büyümesinde tekstil sektörü ağırlıklı rolü üstlenmektedir. Pek çok tüketim malı açısından kendi kendine yeterli olan Pakistan'da pamuk ve yün dokumacılığı, hazır giyim sanayi, deri ve deri mamulleri, çimento, sağlık ürünleri ve şeker, meşrubat gibi işlenmiş gıda maddeleri Pakistan'ın temel endüstri malları arasında yer almaktadır. Ayrıca kimyasal madde üretimi de ülkede önemli bir gelişme göstermiştir.

GSYH'nin Sektörel Dağılımı (%)

Sektör	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Tarım	24,8	24,9	25,1	24,6	24,7	24,0
Sanayi	21,0	21,0	20,1	19,4	19,1	18,8
Hizmetler	54,1	54,2	54,9	56,0	56,3	57,2

Tablo 2: Pakistan GSYH Sektörel Dağılımı

Pakistan ekonomisinin büyüme performansına dönemler itibariyle bakıldığında, 1980'ler boyunca yıllık ortalama %6 olan oranın 90'ların ilk yarısında %5, ikinci yarısında ise %4 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Ekonominin ve ihracatın sadece pamuk-tekstil ve buğday üçlüsü olarak son derece dar bir tabana sıkışmış olması, ülke ekonomisini doğal olarak dış şoklara ve dalgalanmaların etkilerine açık ve "kırılgan" bir hale getirmektedir. Kamu açıkları ve dış açıklar gibi makroekonomik dengesizlikler de istikrarlı ve yüksek büyüme oranlarının önündeki en ciddi engeller olarak durmaktadır.

İmalat sanayi ise, 11 Eylül 2001 saldırısından sonra geniş çaplı bir bunalıma girmekle birlikte, hemen ertesinde lağvedilen Amerikan yaptırımları ve sektöre açılan yeni krediler sayesinde toparlanma yoluna girmiştir. Bu alandaki en büyük sorun, Hindistan ile girilen siyasi ve askeri gerginlik olmaktadır. Gerginlik, bu bölgede (Afganistan ve terör

eylemleri sorunlarının ön plana çıkması nedeniyle) ikinci plana düşmüş gibi görünmesine karşın, sürekli bir "potansiyel rahatsızlık kaynağı" olarak ortada durmakta ve ekonomik performansın üzerinde olumsuz etki yaratmaktadır.

Pakistan'ın kalkınma programlarının uygulanmasında, uluslararası finans kuruluşları önemli rol oynamaktadır. IMF ile çeşitli anlaşmalar ve stand-by düzenlemeleri yapılmaktadır.

IMF'in Pakistan'a sağladığı "standby" kredileri, likidite sıkışıklığına önemli bir rahatlama getirmiştir. Bu kredilerin Pakistan ekonomisine sağladığı diğer önemli dolaylı katkı ise, Dünya Bankası, Asya Kalkınma Bankası gibi uluslararası finansal kuruluşlar ile diğer uluslararası ve ulusal kredi kuruluşlarının ve uluslararası yatırımcıların Pakistan'ın mali güvenilirliği konusundaki tereddütlerini bir ölçüde gidermiş olmasıdır. Bu çerçevede, söz konusu uluslararası finans kuruluşları Pakistan'a yönelik kredi hatlarını hayata geçirmeye başlamışlardır.

2001 yılından beri dünya ticaretindeki genişlemelere paralel olarak Pakistan'ın hem ihracatı hem de ithalatı sürekli artış göstermiştir. Bunun sonucunda 2001 yılında 9,1 milyar dolar olan ihracatı 2017 yılında 21,9 milyar dolara, 9,7 milyar dolar olan ithalatı da 57,4 milyar dolara yükselmiştir. Pakistan dış ticaret dengesi sürekli olarak açık veren ülkelerden biridir. 2017 yılında dış ticaret açığı 35,6 milyar dolara ulaşmıştır.

2. Pakistan Özelinde Önemli Risk Göstergeleri ve Bulgular

Bu çalışmada, ülkelerin belli kriterlerle detaylı değerlendirilmeleri ve notlandırılması bulunmaktadır. Bu notlandırmada kullanılan metodoloji "The Doing Business Project" ve Dünya Bankası veri işleme sistemine ve kaynaklarına dayanmaktadır. Aynı "Eules Hermes" notlandırma mercii tarafından sağlanan bilgilere de bu bölümde ülke özelinde olmak üzere yer verilecektir. Pakistan aşağıdaki belirlenen kriterlerde incelenmiştir:

Pakistan için risk derecelendirmeleri
1- Yeni bir İş Kurma
2- Dünya İş Yapma Kolaylığı (190 ülke arasından sıralama) ve 0-100 arası puanlama
3- Kredi Alma
4- Vergi Kolaylığı (190 ülke arasından)
5- Küresel Ticaret

Pakistan için genel risk dereceleri değerlendirmeleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. Ülke risk değerlendirmeleri, işletmeler için stratejik ve teknik açıdan doğru kararı vermek ve küresel ticaretteki riskleri anlamak için bilimsel verilere dayanan ölçümlerdir.

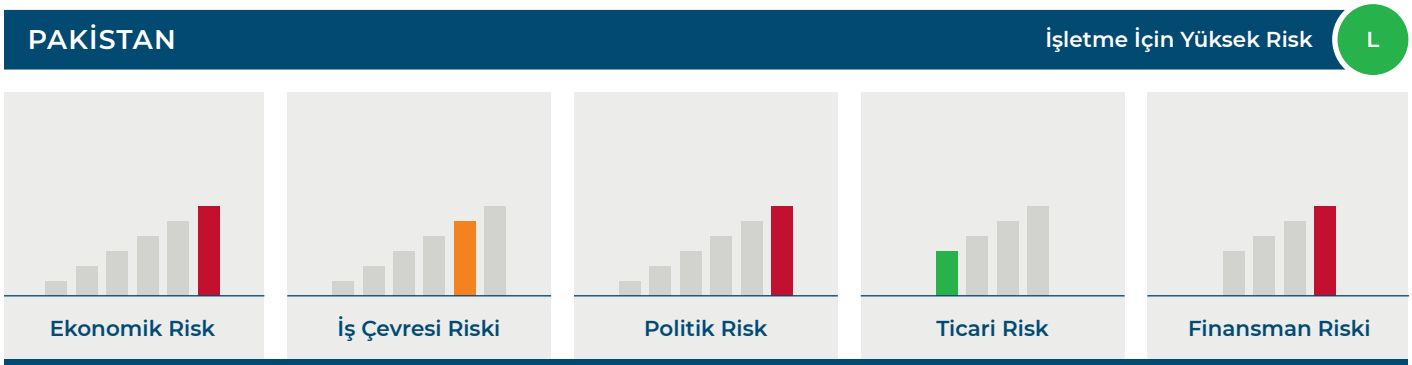

Şekil 1: Pakistan Ülke Risk Değerlendirmeleri

Pakistan özelinde Dünya Bankası'nın gerçekleştirmiş olduğu "The Doing Business Project" adlı projesinden elde edilen bilgiler aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

PAKİSTAN	Sıralama (0-190)	Puan (0-100)
Yeni bir İş Kurma	130	81,89
Dünya İş Yapma Kolaylığı Sırası	136	55,31
Kredi Alma	112	45
Vergi Kolaylığı Sırası	173	47,05
Küresel Ticaret	142	60,12

Tablo 3: Pakistan Özelinde Belli Kriterlerle Notlandırma ve Puanlaması

Bu tabloda yer alan bilgiler Pakistan'ın mali ve hukuki zorluk/kolaylıklarını göstermektedir.

3. Savunma Sanayiine Genel Bakış ve Pakistan Savunma Sanayii Sektörü

Savunma sanayii ekosistem kapsamında sanayileşmenin önemli bir katmanıdır. Siyasi ve ekonomik gücün en etkili güç çarpanlarından biri olarak da ifade edilebilir. Dünya genelinde savunma sanayii gelişmiş olan ülkeler ekonomik ve politik açıdan dominant durumdadırlar. Savunma sanayiinin olmazsa olmazı teknolojik yetkinliktir. Bu da ARGE ve teknoloji üretimi ile hayat bulmaktadır.

Ülkelerin savunma ihtiyaçları, dünya coğrafyasında bulundukları bölgelerin stratejik konumuna, sahip oldukları yeraltı kaynaklarına ve enerji kaynaklarına yakınlıkları derecesinde ortaya çıkan tehdit algılamalarına ve bölgesel veya küresel güç olma durumlarına göre şekillenmekte, ülke çıkarları doğrultusunda izledikleri politikalara uygun stratejilerle değişmektedir.

Savunma harcamaları yüksek olan ülkeler; güvenlik ve bağımsızlıklarını koruma, sahip oldukları yeraltı kaynaklarını koruma veya enerji kaynaklarını kontrolleri altına alma çabası içerisindeki ülkelerdir. Özellikle de bu harcamaların önemli bir bölümünü ARGE ve teknoloji üretimi alanında kullanan ülkeler bağımsız ülkelerdir.

Özgün ürün sahibi olan ülkeler dünya savunma pazarlarında rekabet edebilecek durumda olup ihracat ile ülkelerine önemli derecede katma değer sağlarken, aynı zamanda uzun vadeli stratejik iş birlikleri de kurmaktadırlar. Savunma harcamalarında çok önlerde bulunan bazı ülkelerin özgün ürünlerinin bulunmaması nedeni ile bu tip ülkeler sadece ithalatta ilk sıralarda yer almış, savunma sanayii ihracatında listeye bile girememişlerdir.

Savunma ve güvenlik harcamaları dünya ticaret hacmi ile orantılı olarak gelişmektedir. 2016 yılında 41 trilyon 142 milyar dolar olan ticaret hacmi, 2017 yılında %4,5 artarak 42 trilyon 987 milyar dolara çıkmıştır. 2017 yılı dünya ülkelerinin savunma harcamaları toplamı 1,739 Trilyon olmuştur. 2016 yılına nazaran %1,1 bir artış gözlemlenmiştir; bu artışın da ağırlıklı olarak Asya, Okyanusya ve Orta Doğu ülkelerinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. 2017 yılı savunma harcamaları GSMH'nın %2,2'sine tekabül etmektedir. Diğer bir ifade ile dünyada kişi başı savunma harcaması 230 dolar

olarak gerçekleşmiştir.

Ülkelerin savunma ihtiyaçları, bulundukları coğrafi bölgelere, tehdit algılamalarına, ekonomik yapılarına, bölgelerinde üstlendikleri durumlarına, bölgesel veya küresel güç olma durumlarına göre şekillenmekte, ülke çıkarları doğrultusunda izledikleri politikalara uygun stratejilerle değişmektedir.

2016'daki Sırası	2017'deki Sırası	Ülke	Harcama (Milyar Dolar)	Dünya Payı (%)	GSMH Payı (%)
1	1	ABD	610	35	3,1
2	2	ÇİN	228	13	1,9
3	3	SUUDİ ARABİSTAN	69,4	4	10,0
4	4	RUSYA	66,3	3,8	4,3
5	5	HİNDİSTAN	63,9	3,7	2,5
6	6	FRANSA	57,3	3,3	2,3
7	7	İNGİLTERE	47,2	2,7	1,8
8	8	JAPONYA	45,4	2,6	0,9
9	9	ALMANYA	44,3	2,5	1,2
10	10	GÜNEY KORE	39,2	2,3	2,6
11	11	BREZİLYA	29,2	1,7	1,4
12	12	İTALYA	29,3	1,7	1,5
13	13	AVUSTURALYA	27,5	1,7	2,0
14	14	KANADA	20,6	1,2	1,3
15	15	TÜRKİYE	18,2	1,0	2,2
İLK 15 ÜLKE TOPLAMI			**1.039**		
DÜNYA SAVUNMA HARCAMALARI TOPLAMI			**1.739**		

Tablo 4: Savunma Harcamalarında İlk 15 Ülke

2017 yılında savunma harcamaları açısından ilk 15 ülke sıralaması genelde büyük bir değişikliğe uğramamıştır. 2017 yılında Orta Doğu savunma harcamaları 2016 yılına nazaran %6,2 oranında bir artış göstermiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin savunma harcamaları artmaya devam etmektedir. Çin, savunma harcamalarında ABD'den sonra ikinci sırayı korumaktadır. 2017 yılında %5,6 artışla 228 milyar dolar harcamıştır. Çin savunma harcaması, toplam dünya harcamasının %13'üne tekabül etmektedir.

Rusya harcamalarında, %20 kadar bir kısıntıya giderek 3'üncü sıradan 4'üncü sıraya inmiştir. Suudi Arabistan ise 3'üncü sıraya yerleşmiştir. Hindistan, Fransa ile yer değiştirerek 5'nci sıraya oturmuş, Fransa bir sıra gerileyerek 6'ncı sırada yer almıştır.

2008 yılı ekonomik krizinin yarattığı tahribatın ülkeler tarafından telafi edilmeye çalışıldığı bir dönemde Orta Doğu'da, Lübnan, İsrail ve Suriye'de ısınan hava doların değerlenmesine ve ülkelerin kendi para birimlerinin paritelerindeki önemli değişimler yeni bir finansal krizin habercisi olarak değerlendirilebilir.

En çok savunma harcaması yapan 15 ülke arasında Suudi Arabistan GSMH'nin %10'u ile en yüksek paya sahipken, en düşük oran ise %0,9 ile Japonya'ya aittir. İlk 5 ülkenin harcama toplamı tüm dünya ülkelerinin toplam harcamasının %60'ını oluşturmaktadır. Savunma harcamalarında ilk 5 ülke, toplam 1.037 milyar doların üzerinde harcama yapmıştır. Fransa 57,8 milyar dolar, diğer 9 ülke ise 50 milyar doların altında harcama ile listede yer almıştır. Ülkeler, bölgesel ve küresel kapsamda yaşanan gelişmelere ve değişimlere uygun olarak savunma ve güvenlik ihtiyaçlarını sürekli olarak gözden geçirmek zorundadırlar. Dünya haritasında sorunlu bölgeleri incelediğimizde öne çıkan tanı, bölgesel ve/veya küresel sorunların büyüklüğü o bölgedeki ülkelerin savunma ve güvenlik harcamalarını doğrudan etkilemektedir.

Türkiye simetrik, asimetrik terör ve soğuk savaşların ortasında yer alan bir ülke olarak, ülke ve dünya barışına katkıda bulunmak amacıyla savunmasını güçlendirmek durumundadır. Nitekim 2014-2016 yıllarında savunma harcamalarını kısan Türkiye, 2017 yılında yeni-den en yüksek savunma harcaması yapan ilk 15 ülke arasında yerini almıştır. Ayrıca Irak ve Suriye'deki kaotik savaş ortamı, Rusya ile ABD ve AB'nin bir kez daha karşı karşıya gelmesi, 2017'nın küresel politik koşullarının belirgin nitelikleri olmuştur. Türkiye, fikren ve fiilen, bu karmaşık koşulların tam ortasında yer almaktadır. BAE savunma harcamasını bildirmemiştir. Ancak, bu ülkenin harcamasının Türkiye'den daha fazla olduğu değerlendirilmektedir. Mevcut bilgilere göre uzun süre ilk 15'te yer alamayan Türkiye, 15nci sıradan tekrar listeye girmiştir.

Dünya Savunma Harcamaları ile ilgili bir özet sunmamız gerekirse;

Savunma harcamaları 2016 yılına göre %1,1 artarak 2017 yılında 1,739 milyar dolar olmuştur. Toplam harcama GSMH'nin %2,2 olmuştur. 2017 yılında en fazla harcamayı yapan ilk 5 ülke; ABD, Çin, Suudi Arabistan, Rusya ve Hindistan, toplam dünya savunma harcamasının %60'ını gerçekleştirmiştir. ABD savunma harcaması 2017'de değişmemiştir (610 milyar dolar), Çin harcamasını %5,6, Suudi Arabistan %9,2, Hindistan %5,5 artırırken, Rusya %20 düşürmüştür.

Orta Doğu ülkelerinin savunma harcamalarında 2017 yılında %6,2 gibi bir artış olmuştur. Suudi Arabistan %9,2 artışla 2017 yılı harcamalarında 69,4 milyar ile Rusya'yı geçerek, üçüncü sırada yerini almıştır. Bölgede savunma harcamalarının GSMH'ye oranı %6 olup, dünya ortalaması olan %2,2'nin yaklaşık üç katıdır. Bölgede İran %19, Irak %22 artışla Suudi Arabistan'ı takip etmektedirler. Bölgenin sıcaklığı bölge ülkelerinin petrol fiyatlarındaki düşüşe rağmen savunma harcamalarını artırmalarının nedeni olmuştur.

Bölge ülkelerinin büyük çoğunluğunun savunma harcamalarının kesin olarak tespiti mümkün olmamakla birlikte, bölgedeki 7 ülke savunma harcamalarında ağırlıklı olan ülkelerdir. Bu ülkeler, Umman (GSMH'nin %12'si), Suudi Arabistan (GSMH'nin %10'u), Kuveyt (GSMH'nin %5,8'i), Ürdün (GSMH'nin %4,8'i), İsrail (GSMH'nin %4,7'si), Lübnan (GSMH'nin %4,5'i) ve Bahreyn (GSMH'nin %4,1'i)'dir.

Türk savunma ve havacılık sektörü bölgeye 2017 yılında 133.378.072 dolarlık ihracat yapmıştır. Bu miktar 2016 yılında 244.850.410 dolar olarak gerçekleşmişti. Görüldüğü üzere bölgeye yapılan ihracat yaklaşık olarak yarı yarıya düşmüştür. Bölge ülkelerinin bazıları ile yaşanan politik sıkıntılar bu düşüşün nedeni olmakla birlikte petrol fiyatlarındaki düşüş de göz önünde bulundurulmalıdır.

Bölge ülkeleri arasındaki yıllarca devam eden çatışmalar ve tehditler nedeni ile savunma harcamalarını olabildiğince artırmaktadır. Giderek güçlenen Çin, bu ülkelerin savunma harcamalarına lokomotif görevi yapmaktadır. Türk Savunma ve Havacılık Sanayiinin en iyi pazarları bu bölgededir. Bölge ülkeleri 2016 yılına nazaran savunma harcamalarını %3,6 artırmıştır. 2008 yılından 2017 yılına kadar olan sürede savunma harcamalarında toplamda %59 gibi bir artış izlenmiştir. Tüm dünya savunma harcamalarının %27'sini bu bölge yapmaktadır. Çin savunma harcamalarında 12 milyar dolar (%5,6) artış yaparak 228,23 milyar dolarla ikinci sırada yer almıştır. Çin bu harcama ile dünya savunma harcamalarının %13 oranında katkı yapmıştır.

%5,5'lik bir artışla Hindistan, 63,9 milyar dolarlık savunma bütçesi ile dünyada beşinci sırada bulunmaktadır. Bölgede Güney Kore %1,7 artışla 39,2 milyar dolar harcamıştır. Bölgede dikkati çeken en büyük artış 2008'e göre 2017'de %332 artışla Kamboçya, %123 ile Bangladeş, %122 ile Endonezya, %110 ile Çin'de tespit edilmiştir.

Pakistan'ın ekonomik koşullarının ve yabancı markete olan erişimindeki eksikliği yüzünden, ilk başlarda askeri üretim yetkinliği bulunmamaktaydı. Sadece ülkenin ekipman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla geliştirilmiş endüstriyel tesisler bulunmaktadır. Yaklaşık 921 bin askerle dünyanın yedinci büyük ordusuna sahip Pakistan, 2006 rakamlarına göre gayrisafi yurt içi hasılasının yüzde 4,5'ini (4,26 milyar dolar) savunmasına ayırmıştır.

Keşmir sorunu yüzünden Hindistan ile bağımsızlığını kazandığı 1947 yılından bu yana üç kez savaşan Pakistan, özellikle uzun menzilli füzeler geliştirilmesi çalışmalarına ağırlık vermektedir.

Yerli imkânlarla kendi tankını, zırhlı personel taşıyıcısını ve Çin ile ortak savaş uçağını üreten Pakistan, ayrıca Türkiye ile de savunma sanayi alanında ortak projeler üzerindeki çalışmalarını sürdürmektedir.

Pakistan, Türkiye'nin, Savunma Sanayi Müsteşarlığı ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nın birlikte yürüttüğü MİLGEM (Milli Gemi) Projesi kapsamında geliştirdiği Türkiye'nin ilk korvet sınıfı savaş gemisinin, Pakistan Deniz Kuvvetleri'ne tedarikiyle ilgilenmektedir. Türkiye ve Pakistan arasında 2 yıldır görüşmeleri sürdürülen projeyle, Pakistan Deniz Kuvvetleri'nin ihtiyacı olan savaş gemilerinin Türkiye'de tasarlanması, birinci geminin Türkiye'de inşa edilmesi, diğer üç geminin ise Pakistan askeri tersanesinde inşa edilmesi ve projenin 10 yıl sürmesi beklenmektedir.

Ayrıca TUSAŞ Türk Havacılık Uzay Sanayi (TAI), Pakistan Hava Kuvvetleri'nin (PHK) F-16 savaş uçaklarının modernizasyonuyla ilgili sözleşmeyi tamamlamayı amaçlıyor ve BMC de Pakistan ordusuna 973 adet 10 tonluk askeri kamyon sağlanması projesinin kısa sürede tamamlanmasını beklemektedir.

Balistik füze üreten birkaç ülkeden biri olan Pakistan'ın, karadan karaya balistik füze programı 1980 yılının başında "Hatf-1" ve "Hatf-2" füzelerinin geliştirilmesiyle başladı. Nisan 1989'da 80 kilometre menzilli "Hatf-1" ve 300 kilometre menzilli "Hatf-2" füzeleri denenmiştir. Pakistan, bu füzelerin tamamen yerli üretim olduğunu açıklamış ancak, batılı kaynaklara göre ise Pakistan Çin'den bu konuda teknik destek almıştır. Temmuz 1997'de 800 kilometre menzilli "Hatf-3"ü deneyen Pakistan, 1.500 kilometre menzilli ve 700 kilogram taşıma kapasitesine sahip Ghauri balistik füzesini

geliştirmiştir. Adını 12. yüzyılda Hintli yönetici Prithvi Raj'ı mağlup eden Sultan Muhammed Şahubiddin Ghauri'den alan orta menzilli Ghauri füzesi Nisan 1998'de denenmiştir.

Pakistan 1999'da "Ghauri II" ile "Shaheen I" füzesini test etti. Pakistan, 2002 yılında "Ghauri (Hatf-5)" füzesini boş nükleer başlıkla denedi. Bu denemeyi 290 kilometre menzilli "Ghaz-navi (Hatf-3)" ile 180 kilometre menzilli "Abdali (Hatf-2)" füzelerinin denemesi izlemiştir. Ekim 2002'de 750 kilometre menzilli "Shaheen I" yeniden test edilmiştir.

Konvensiyonel, kimyasal ve nükleer başlık taşıma kapasitesine sahip Ghauri füzesi Ocak 2003'te, aynı yıl mart ayında da "Shaheen-1" füzesi kullanıma hazır olarak Pakistan ordusuna teslim edilmiştir.

Pakistan, 10 Mart 2004'te "Shaheen-2" balistik füzesini ilk kez denemiştir. Nükleer ve konvansiyonel silah taşıyabilen 2.000 kilometre menzilli "Shaheen-2" 20 Nisan 2008'de başarıyla test edilmiştir.

Pakistan, 12 Ağustos 2005'de, yerli üretim "Babur" cruise füzesini başarıyla denedi. Böylece, 500 kilometre menzilli ve konvansiyonel ve nükleer başlık taşıyabilen "Babur" ile Pakistan cruise füze teknolojisine sahip 12 ülke arasına katılmıştır.

Pakistan, ayrıca kendi tank üretimi projelerini yürütüyor. Pakistan Silahlı Kuvvetleri için Pakistan Mühendislik Endüstrisi'nin belkemiği Heavy Industries Taxila (HIT) firması, ülkenin ana muharebe tankı Al-Khalid'i üretmektedir. HIT firmasının yürüttüğü Al-Zarrar tank projesinde de Pakistan'ın T-59 tankları son teçhizat, silah, ateş kontrol ve zırh sistemleriyle yenilenmektedir.

Pakistan, ayrıca Çin ile "JF-17/FC-1" savaş uçağı projesini yürütüyor. Çin'in "Süper 7" ya da "FC-1" (Fighter China-1) olarak adlandırdığı proje, Pakistan Hava Kuvvetleri'nin taktik ve stratejik ihtiyaçlarını karşılamak için tasarlanmıştır.

Pakistan'ın ise "JF-17 (Joint Fighter-17) Thunder" olarak adlandırdığı proje, Pakistan Hava Kuvvetleri ile Chengdu Havacılık Endüstrisi Şirketi'nin yanı sıra Çin Hava-Teknoloji İthalat ve İhracat Şirketi arasında kurulan ortak teşebbüs tarafından yürütülmektedir.

Projenin araştırma ve geliştirme maliyeti 450 ila 500 milyon dolar olacak, bu maliyetin yüzde 50-59'u Pakistan hükümeti tarafından karşılanacak. Pakistan Hava Kuvvetleri bu savaş uçaklarından 150 adet ve Çin Hava Kuvvetleri ise 200 adet bünyesine katacaktır.